

D ů v o d y:

Dovolání nelze upřítí oprávněnost, pokud napadá rozhodnutí o náhradě 344 Kč za věci, uvedené v rozsudku první stolice pod d), a za záseby masa a vařiva pod e), a o náhradě vybrané činže 2.500 Kč. Žalovaný se brání tím, že činži, vybranou z domů do pozůstalosti patřících, upotřebil na výživu dětí, poněvadž sám příjmů a jmění neměl, a že proto pozůstalost matky dětí byla podle § 143 obč. zák. v té době povinna nésti náklad na jejich výživu. Tomu-li tak, jednal žalovaný, ježto nebyl soudem pověřen správou pozůstalosti, za ni jako jednatel bez příkazu. Vzhledem k předpisu § 1039 obč. zák. byla pozůstalost sice oprávněna, nikoliv však povinna, žádati na žalovaném, by složil účet, avšak byla i oprávněna podle § 1035 obč. zák. domáhati se toho, by jí nahradil, co z jejího jmění odňal. Věcí žalovaného bylo, by prokázal, že náklad, jak tvrdí, za ní učiněný byl učiněn nutně a účelně. Otázka, zda a jak žalovaný vybrané činže užil v zájmu dětí a zda byl oprávněn ji použítí k jejich výživě, jest tudíž důležitou pro rozhodnutí sporu. Nelze však přisvědčiti mínění nižších soudů, že o této otázce jest povolán rozhodnouti toliko pozůstalostní a opatrovnícký soud v řízení nesporném, a že žaloba jest předčasná, dokud se tak nestalo. Neboť soudce rozepré jest oprávněn rozhodovati o každé předurčující otázce, pokud v zákoně není ustanoveno jinak (§§ 190 a 191 c. ř. s.). Nižší soudy neuvádějí zákonného předpisu, který by v tomto případě nařizoval výjimku, a není ani takového předpisu. Odmítly tudíž neprávem, rozhodovati o zmíněných předurčujících otázkách a proto i neprávem zamítly žalobu pro tentokráte, to tím spíše, když pozůstalostní soud pravoplatně zmocnil opatrovníka pozůstalosti k podání žaloby. Co bylo řečeno o náhradě za vybranou činži, platí též o náhradě za šatstvo a prádlo uvedené v rozsudku první stolice pod d) a o náhradě za vařivo a maso uvedené pod e). O těchto věcech tvrdil žalovaný též, že byly spotřebovány ve prospěch dětí. Ošacení a stravování dětí patří však k jejich výživě. Byly-li tyto věci, patřící do pozůstalosti, též upotřebeny na výživu dětí, bude rovněž rozhodnouti o tom, zda se tak stalo právem vzhledem k tomu, komu náležela povinnost, děti živiti. Bylo tudíž ohledně 2.500 Kč a 344 Kč s přísl. dovolání vyhověti, rozsudky obou nižších soudů zrušiti (§§ 496 čís. 3, 513 c. ř. s.) a věc vrátiti soudu první stolice (§ 510 c. ř. s.), by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Čís. 7413.

Pojišťovací smlouva.

»Pojistný zájem« při škodovém pojištění jest skutkovým vztahem majetkovým. Mohou tu přicházeti v úvahu pouze vztahy sloužící úkoji majetkových potřeb, směřujících ku získání, držení, správě a zabezpečení majetku, nikoliv však nemajetkové vztahy sloužící jen úkoji imateriálních potřeb. Vlastnost pojistníka jako majitele pojištěného podniku není tu sama o sobě pramenem nebezpečnosti, nýbrž jest jím v po-

jišťovací smlouvě označený ručební poměr, totiž přesně určený vztah pojistníkův ku podniku ve smlouvě deklarovanému nebo jeho části a činnost v podniku tom pojistníkem provozovaná.

Pojištění zaniká, přestane-li provoz podniku, jenž byl pojištěn, třeba byla pojišťovací smlouva sjednána na delší dobu a třeba si podnikatel při stejném provozu vystavěl novou provozovnu.

(Rozh. ze dne 15. října 1927, Rv I 1534/26.)

Městská elektrárna v K. uzavřela se žalující pojišťovnou pojišťovací smlouvu proti následkům povinného ručení a to, jak bylo v pojistce uvedeno, ve své vlastnosti jako podnikatelka elektrárny. Ježto žalovaná městská elektrárna nezaplatila premii splatnou dne 17. září 1925, žalovala ji pojišťovna o zaplacení premie. Žalovaná namítla proti žalobě, že na základě pojišťovací smlouvy pojištěn byl proti následkům povinného ručení její podnik »im Klang« v K. Tato elektrárna zastavila dne 13. září 1925 provoz a následkem toho přestal tímto dnem pro žalovanou stranu zájem na pojištění, takže podle § 63 pojišťovacího zákona ze dne 23. prosince 1917 ř. zák. čís. 501 tato pojišťovací smlouva zanikla. Názor žalující strany, že se při nové elektrárně v L. jedná toliko o změnu v podstatě a rozsahu provozu elektrárny »im Klang«, jest nesprávným. Elektrárna v L. jest prý úplně novou provozovnou. Za ústního jednání navrhla žalující strana, by bylo podle § 236 c. ř. s. zjištěno, že pojišťovací smlouva uzavřená mezi stranami dne 18. října 1921 na základě pojistky čís. 73.295 na dobu od 17. září 1921 do 17. září 1931 proti následkům povinného ručení dosud trvá, a že jest žalovaná strana povinna ji dodržeti. Procesní soud první stolice uznal právem, 1. že se zjišťuje, že pojišťovací smlouva uzavřená dne 18. října 1921 na základě pojistky čís. 73.295 na dobu od 17. září 1921 do 17. září 1931 proti povinnému ručení dnem 17. září 1926 zanikla, a že další žádání, aby zjištěno bylo, že žalovaná strana jest povinna dodržeti tuto smlouvu ještě také po dobu od 18. září 1926 do 17. září 1931, se zamítá, 2. že žalovaná jest povinna, zaplatiti žalobkyni zažalovanou premii. Důvody: Na základě pojišťovacího návrhu zjišťuje soud, že otázka, kde se pojištěný podnik nachází, zodpověděna byla »v Klangu u K.«. Z toho vyvozuje soud, že úmysl žalované strany směřoval k tomu, by na základě jejího návrhu pojištěna byla elektrárna »im Klang«, a může se následkem toho také pojišťovací smlouva stran týkati toliko elektrárny »im Klang«. Že v pojistce je uvedeno, že žalovaná strana se pojišťuje ve své vlastnosti jako podnikatelka elektrárny, jest bezvýznamno, ježto podle čl. 278 obch. zák., který zde přichází v úvahu, ježto jde podle čl. 271 čís. 3 obch. zák. o obchod, je rozhodnou vůle smluvníků. Dlužno proto obsah pojistky a obsah pojišťovacího návrhu při výkladu této pojišťovací smlouvy vzíti v úvahu, a děje-li se tak, plyne z toho, že výrazu došedší vůle žalované strany při uzavření pojišťovací smlouvy směřovala toliko k tomu, by byla pojištěna elektrárna »im Klang«, a musila žalující strana tento úmysl žalované strany z návrhu

na pojišťovací smlouvu jasně seznati. Ježto se tudíž podle přesvědčení soudu v souzeném případě jednalo toliko o pojištění elektrárny »im Klang« a ježto tento podnik již neexistuje a s novou elektrárnou žalované strany není totožným, zanikla pojišťovací smlouva stran podle § 63 pojišťovacího zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., ježto zájem na pojištění pro žalovanou stranu přestal. Podle § 63 cit. zákona přísluší však pojišťovateli premie až do konce pojišťovacího období, ve kterém se dozvěděl o důvodu zániku. Soud zjišťuje, že žalující strana teprve dopisem žalované strany ze dne 5. listopadu 1925 o tom byla vyrozuměna, že elektrárna »im Klang« zastavila provoz. Vzhledem k tomu jest žalovaná strana povinna podle § 63 pojišťovacího zákona zaplatiti žalující straně dne 17. září 1925 splatnou pojišťovací premii 9.225 Kč a musila proto k zaplacení této částky s úroky býti odsouzena. Z toho, co shora uvedeno, plyne, že pojišťovací smlouva zanikne dnem 17. září 1926, a musilo proto o mezitímním návrhu určovacím žalované strany tak uznáno býti, jak ve výroku uvedeno. **O d v o l a c í s o u d** k odvolání žalobkyně, ponechav nedotčeným rozsudek prvního soudu, pokud jím byla žalovaná uznána povinnou zaplatiti zažalovanou premii, změnil napadený rozsudek v tom směru, že zjistil, že pojišťovací smlouva o povinném ručení uzavřená mezi stranami 18. října 1921 podle pojistky čís. 73.295 na dobu od 17. září 1921 do 17. září 1931 trvala do 13. září 1925 a zamítl žádost, by bylo zjištěno, že pojišťovací smlouva dosud trvá a že žalovaná strana jest povinna dodržeti ji do 17. září 1931. **D ů v o d y:** Pokud byla žalovaná uznána povinnou zaplatiti žalobkyni 9.225 Kč se 6% úroky od 15. října 1925 nebyl rozsudek prvního soudu odvoláním napaden, a bylo jej proto v této části ponechati nedotčeným (§ 462 první odstavec, 497 třetí odstavec c. ř. s.). Provádějíc uplatňované důvody odvolací v souvislosti vytýká odvolatelka, že napadený rozsudek spočívá na zneuznání povahy odpovědnostního pojištění. Pojištění takové že jest pojištěním proti nárokům na náhradu škod, jež mohou vzejíti z určitých pramenů nebezpečí, jež jsou u pojistníka, ať již provozuje určitý obchod nebo průmyslový podnik nebo ne. Pokud trvají prameny nebezpečí, jež přináší sebou povolání pojistníkovu, jeho vlastnost v návrhu pojišťovacím udaná, trvá také zájem pojistníkův na pojištění. Poukazujíc na znění § 1 všeobecných pojišťovacích podmínek, pak na to, že žalovaná v návrhu odpověděla na otázku, jaký podnik provozuje, že provozuje elektrárnu, že uvedla dále, že má také v elektrárně dvě kola k obchodním účelům sloužící, pak na znění pojistky, dovozuje odvolatelka, že je z toho všeho zřejmo, že se žalovaná dala pojistiti ve své vlastnosti jako podnikatelka elektrárny vůbec bez jakéhokoliv dalšího omezení a že pojistila se proti zodpovědnosti jednak z provozu elektrárny samé, pak proti zodpovědnosti následkem držby budov, v nichž se elektrárna provozuje, a proti zodpovědnosti z držby dvou kol. Poněvadž pojištěná firma »Städtisches Elektrizitätswerk in K.« dosud nezměněně dále trvá a také předmět jejího provozu v obchodním rejstříku nijak nebyl změněn, že není tu předpokladů pro zánik smlouvy ve smyslu § 63 zákona o pojišťovací smlouvě. Že v ná-

vrhu pojišťovacím je uvedeno, že podnik leží »im Klang« bei K. a že žalovaná provozuje nyní svůj podnik v L., jest prý nerozhodno. Avšak v tomto směru není odvolání důvodné, třebaže jednotlivé theoretické vývody odvolatelčiny, pokud týkají se povahy odpovědnostního pojištění, uznati jest za správné. Přihlíží-li se ke konkludentním okolnostem případu, jenž jest předmětem této rozepře, nelze shledati oprávněnou výtku, že rozsudek prvního soudu zneuznává povahu odpovědnostního pojištění. Rozhodným pro tento spor je řešení otázky, zda žalovaná pojistila se u žalobkyně proti všem újmám hrozícím jí ze závazku náhradního jako podnikatelce elektrárny vůbec, či zda se pojistila jen proti nebezpečí toho druhu z provozu určitého závodu, totiž elektrárny »im Klang«, totiž proti škodám z pramenů nebezpečí spojených s provozem této elektrárny. Právem snažil se první soud, by dospěl ku správnému rozhodnutí, vystihnouti úmysl a vůli smluvních stran při uzavření smlouvy a se zřetelem k ustanovení § 2 všeobecných pojišťovacích podmínek přihlížel při tom správně nejen ke znění pojistky samé, nýbrž i k obsahu pojišťovacího návrhu. Nemůže se tedy žalobkyně s účinkem odvolávaní na to, že v pojistce samé omezení uvedeno není a že žalovaná, obdrževši pojistku, proti obsahu jejímu nečinila námitek. V návrhu je však uvedeno: »Hiedurch wird in nachstehend näher bezeichnetem Umfange eine Versicherung gegen diejenigen Schadenersatzansprüche beantragt, welche während und infolge des unten bezeichneten Betriebes erhoben werden.« Níže však uvedeno je jako jméno, firma a bydliště podnikatele provozu, jako předmět podniku a jeho místo: Städtisches Elektrizitätswerk K. Erzeugung, Leitung und Verkauf elektrischer Energie, Lohndrusch, Installationsbetrieb. Im Klang bei K. Dále následují údaje týkající se rozsahu podniku, zařízení, příslušenství atd. vztahující se právě na elektrárnu »im Klang«. Nelze přisvědčiti názoru odvolatelčiny, že označení místa podniku »im Klang« je pro řešení shora zmíněné zcela nerozhodné, že má význam jen čistě orientační a že odpověď na otázku v rubrice 3 ani nemohla dána býti jinak. Spíše dlužno usuzovati, že, kdyby podle úmyslu žalované mělo se pojištění vztahovati i na nebezpečí spojená s provozem jinakého závodu toho druhu, byl by úmysl ten došel v návrhu náležitého výrazu, tím spíše, když, jak žalobkyně udává, žalovaná věděla, že za krátkou dobu zahájí provoz v nové elektrárně. Okolnost tato mluví tedy spíše pro tvrzení strany žalované. Že žalovaná uzavřela pojištění na 10 let, ač byly již tehdy v běhu přípravné práce pro elektrárnu v L., nemá vzhledem k ustanovení § 63 zák. o poj. smlouvě podstatného významu. Není ničím odůvodněno pokládati za rozhodnou jediné odpověď na otázku v rubrice 2 a naproti tomu upíratí veškerý význam odpovědi v rubrice 3. Spíše dlužno při výkladu smlouvy přihlížeti k oběma těmto odpovědím. Ani ostatní obsah pojišťovacího návrhu nesvědčí pro výklad, ježž dává smlouvě odvolatelka. Dospěl proto i soud odvolací ku přesvědčení, že nešlo tu o abstraktní pojištění žalované jako podnikatelky elektrárny vůbec, nýbrž jen o pojištění proti nárokům na náhradu škod, jež by jí mohly vzejíti z pramenů nebezpečí kotvících v provozu

elektrárny »im Klang« jakožto jediného závodu, jež žalovaná provozovala v době uzavření pojišťovací smlouvy. Jelikož podle zjištění prvního soudu provoz elektrárny té byl dne 13. září 1925 úplně zastaven, pominul zájem žalované na pojištění a tím zanikla pojišťovací smlouva podle § 63 zák. o poj. smlouvě. Z jakého důvodu zájem na pojištění odpadl, je nerozhodno, jelikož zákon v ohledu tom nerozeznává. Že elektrárna v L. jest podnikem novým a že při jejím založení nešlo jen o rozšíření nebo přeložení staré elektrárny, odůvodnil správně již první soud. Tvrzení odvolatelčino, že se změnily nejvýše jen provozní poměry, rozsah provozu a místo provozovárny, není správné. Vývody odvolatelčiny, že pojišťovací smlouva trvá alespoň pokud se týče odpovědnostního pojištění z držby starých továrních budov a z držby dvou obchodních kol a že je žalovaná povinna smlouvu alespoň v těchto mezích po celou smluvní dobu dodržeti, nemohou se rovněž setkat s úspěchem. Předmětem pojištění byla nebezpečí spojená s provozem elektrárny »im Klang« jakožto celek. Tento provoz byl základním a hlavním pramenem nebezpečí. Jestliže nebezpečí to úplným zastavením provozu odpadlo, nelze z celého souboru risik pojištěním krytých vyhledávati jednotlivá risika významu úplně podřadného a dovozovati ohledně nich další trvání smlouvy. Nejde tu proto o případ § 31 zák. o poj. smlouvě. Také vývody, že § 63 zákona o pojišťovací smlouvě změnou textu pojišťovacího řádu čís. 343 z roku 1915 (na místo »pojištěný zájem« »zájem na pojištění«) chtěl zánik pojišťovací smlouvy stížiti, nejsou opodstatněny materialiem k novému zákonu. Odvolání je jen v tom směru přisvědčiti, že první soud, dospěv k závěru, že smlouva pojišťovací zanikla proto, že odpadl zájem žalované na pojištění, měl vysloviti, že smlouva zanikla tím dnem (— podle stylisace určovacího návrhu — trvala jen do toho dne), kdy provoz v elektrárně »im Klang« byl úplně zastaven, to jest 13. září 1925. Že žalovaná strana byla odsouzena zaplatiti ještě premii za dobu od 17. září 1925 do 17. září 1926, se na věci ničeho nemění, poněvadž povinnost ta neplyne z dalšího trvání pojišťovací smlouvy, nýbrž z pozitivního předpisu § 63 zák. o poj. smlouvě. Bylo proto v tomto směru změnití prvý odstavec nálezu rozsudečného a v důsledku toho pozměnití i odstavec další, jak shora uvedeno. Ve změně té nelze spatřovati reformationem in peius, jelikož tím nárok strany žalující na premii za dobu od 17. září 1925 do 17. září 1926 zůstává nedotčen, naproti tomu dochází výrazu, že pojišťovatel již od 13. září 1925 ze smlouvy pojišťovací (ipso jure zaniklé) neručí. Podotknouti jest, že žádání, že žalovaná strana je povinna smlouvu pojišťovací dodržeti, vymyká se již samo o sobě z rámce návrhu určovacího.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalobkyně.

D ů v o d y:

Dovolatelka vytýká odvolacímu rozsudku nesprávné posouzení právní, které spatřuje v tom, že tento rozsudek dovozuje zánik zájmu na pojištění především z okolnosti, že se žalovaná nedala pojistiti jako

podnikatelka elektrárny vůbec, nýbrž jenom proti odpovědnosti z pramenů nebezpečností spojených s provozem elektrárny »im Klang«. Míni, že poukaz napadeného rozsudku k obsahu pojišťovacího návrhu a obzvláště k jeho úvodu a k odpovědi na otázku č. 3 jest nesprávný pokud se týče nerozhodný, že se pojištění vztahuje na nebezpečenské prameny, jsoucí u žalované v její vlastnosti v návrhu deklarované (§ 1 všeobecných podmínek pojišťovacích), totiž ve vlastnosti její jako podnikatelky elektrárny a vedlejších provozů, v návrhu blíže označených, při čemž se podnikání ustanovuje v návrhu jako »výroba, rozvádění a prodej elektrické energie a provoz instalační.« Míni, že odpověď na otázku, kde jest podnik, jest orientačního rázu, poněvadž nemá s »vlastností«, pokud se týče s navrhovatelčím provozem nic společného, neboť se elektrická energie v Klangu ani nerozváděla, ani neprodávala, nýbrž jenom vyráběla, a také instalace nebyly konány v Klangu, nýbrž tam, kde jich bylo zapotřebí (v bytech, krámech, domech atd.), že tedy odpověď na otázku číslo 3. nemůže obmeziti odpověď na směrodatnou otázku číslo 2. týkající se vlastností navrhovatelky, totiž podniku, jí provozovaného. Že otázka číslo 3. má kromě pojistitelovy orientace pouze význam jeho obeznámení, zda neskrývá poloha podniku v sobě zvláštní momenty nebezpečenské, což vyplývá také z dodatku k této otázce, totiž ze slov: »vzdálenost od obývacích budov, veřejných silnic a míst budiž udána.« Že podstata odpovědnostního pojištění nespočívá v ochraně určitého objektu nebo provozovárny, nýbrž spočívá v ochraně pojistníka proti určitým pramenům nebezpečností, jsoucího tu v udané vlastnosti pojistníkově beze zřetele na to, kde leží provozovna, a že se v § 6 druhý odstavec všeobecných pojišťovacích podmínek ustanovuje, že změny v podstatě a rozsahu provozu nemají v zápětí zánik pojišťovací smlouvy, nýbrž opravňují pojišťovnu buď ku zvýšení pojistného nebo k odstupu od smlouvy. Z toho dovolatelka dovozuje, že pojem odpovědnostního pojištění jako ochrany proti určitým pramenům nebezpečností beze zřetele na to, kde jest provozovárna, je vyjádřen konkrétně v pojišťovacích podmínkách, a to jak v § 6 tak i v § 1 a že úvod pojišťovacího návrhu má význam jen podřadný a mimo to jiný, než jaký mu dává napadený rozsudek. Dále míni dovolatelka, že slova »v dole blíže uvedeném rozsahu« nevztahují se na orientační otázku č. 3, pokud se týče, na odpověď na tuto otázku, poněvadž rozsah pojištění vyplývá jednak z vlastností navrhovatelky (otázka č. 2.), jednak z nejvyšších částek, na které bylo sjednáno pojištění (odpověď na otázku 17), jednak z doby, po kterou je navrhováno pojištění (v tomto případě 10 roků), a pak z odpovědi na otázku 16., podle které se má pojištění vztahovati také na zodpovědnost za poškození cizích věcí, kdežto všechny otázky ostatní že jsou buď ryze orientační, nebo mají jimi býti zjištěny podrobnosti provozu za tím účelem, by pojišťovnou převzaté riziko mohlo býti posouzeno, a mohla býti správně vypočtena premie, odpovídající tomuto riziku. Že slova »za a v důsledku dole uvedeného provozu« sluší vykládati v souvislosti se směrodatným § 1 pojišťovacích podmínek, podle kterých se žalovaná pojistila proti zodpovědnosti,

která jí vzejde z její vlastnosti v návrhu deklarované, tedy že vyrábí, rozvádí a prodává elektrickou energii a že provádí instalace pro elektrické osvětlení a elektrický proud, jak jest uvedeno v odpovědi na otázku číslo 2., nelze však slova ta vykládati, jak činí napadený rozsudek, jenž »provozem« rozumí provozovárnu, nýbrž sluší jim rozuměti tak, že se pojištění vztahuje na zodpovědnost pojištěného, která ho stihá, dokud vyrábí, rozvádí a provádí elektrickou energii a provádí instalace, a jakožto důsledek této činnosti a vlastnosti. Dovolatelka poukazuje k tomu, že zodpovědnost při instalaci elektrického zařízení při rozvádění energie elektrické a jejím prodeji »v Klangu« vůbec nemůže povstati, nýbrž jenom tam, kde je prováděna instalace, kde je rozvodná síť, kam je prodáván proud a světlo, tedy že kromě odpovědnosti pocházející z výroby elektrického proudu, chybí jakýkoli vztah mezi povinným ručením a provozovárnou v Klangu. Míní, že úmyslem stran při sjednání pojišťovací smlouvy bylo, poskytnouti pojistníku ochranu v nejširším rozsahu, a hlavně bez zřetele na to, jak se utváří provozovací poměry, poněvadž pojištění bylo navrženo na deset roků, ačkoliv žalovaná věděla, že v této době bude provozovati elektrárenským podnikem v nové provozovárně, totiž v nové elektrárně, ale přes to si nevymínila speciální podmínky (předposlední otázka návrhu) vztahující se ku změně provozovárny. Že žalovaná také věděla, že v nové elektrárně nezahájí jiný závod tohoto druhu, jak napadený rozsudek nazývá nesprávně novou elektrárnu, nýbrž že po vystavění nové elektrárny bude pokračovati v této nové provozovárně s novými stroji ve starém provozu úplně téhož druhu, pod touž firmou a jistě s týmž personálem. Dále poukazuje dovolatelka k tomu, že, ačkoliv žalovaná nevěděla ani, zda bude ještě pracovati ve staré elektrárně, a až od 22. ledna 1924 do 8. srpna 1925 tedy skoro 7 měsíců pracovala výlučně v nové elektrárně, nedala se dříve jinde pojistiti a nevypověděla u ní pojištění, nýbrž učinila tak teprve na podzim roku 1925, čímž projevila sama, že do sporného pojištění je zahrnuta také zodpovědnost z nové provozovárny, poněvadž jinak byla by se dala již dříve pojistiti jinde a byla by sporné pojištění prohlásila za zaniklé. Poukazujíc k předpisu § 120 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. z. a k motivům tohoto, odvozuje z nich dovolatelka dvojí: 1. že při odpovědnostním pojištění zjednává si pojistník ochranu proti pramenům nebezpečství, spojeným s určitou činností, vlastností, bez zřetele k tomu, kde jest činnost vykonávána, že tedy zaniká zájem jenom tehdy, když přestane deklarovaná činnost, nikoli však, je-li změněno jen místo a způsob činnosti. 2. že když má odpovědnostní pojištění míti určitý vztah místní, totiž vztah k určitému místu, k určité provozovárně, musí to býti zvláště ujednáno. Dovolatelka tvrdí, že se v tomto případě neuskutečnilo takové ujednání a že jeho uskutečnění nelze spatřovati v tom, že žalovaná odpověděla na otázku, kde leží podnik, »im Klang«, v Klangu. Dále poukazuje dovolatelka k tomu, že v pojistce není uvedeno, že pojištění má platiti jen potud, pokud bude provozovárna v Klangu v činnosti, nýbrž uvedeno tam, že žalovaná je pojištěna jako podnikatelka elektrárny. Poukazujíc ke genesi zákona ze

dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. z. k doslovu § 63 »das Interesse an der Versicherung« ve srovnání s doslovem pojišťovacího řádu čís. 343/1915 (slova »versichertes Interesse«) jakož i k poradám justičního výboru poslanecké sněmovny z roku 1917 příl. 826 posl. sněm. str. 25 dovozuje z toho dovolatelka, že odpovědnostní pojištění jako osobní pojištění zaniká jen tehda, zaniká-li pojištěné nebezpečství, totiž zaniknou-li prameny tohoto nebezpečství, tedy přestane-li deklarovaná činnost pojistníkova. Posléze vytyká odvolacímu soudu, že se jeho výklad pojišťovací smlouvy příčí pravidlu § 914 obč. zák. »aby to odpovídalo zvyklostem poctivého obchodu«, neboť této zásadě příčí se pokus žalované, vyprostiti se ze smlouvy sjednané za 10 roků, ačkoliv nenastala změna v předmětu jejího provozu a její a to též podnik (elektrárna) veden jest stále pod touž firmou, ačkoliv se nezměnilo nic na její činnosti rozvádění elektrického proudu a instalačního závodu, jakož i prodeje elektrického proudu a světla, a ačkoliv podnik pracuje se stejným personálem. Že nikdo nebude tvrditi, že by zaniklo hromadné úrazové pojištění dělnictva (§ 156 řečeného zákona), zaměstnaného v podniku žalované zahájením provozu v nové elektrárně, a že přece hromadné pojištění úrazové rovná se pojištění proti odpovědnosti z obchodního podniku potud, pokud oba druhy pojištění jsou osobního a nikoli věcného rázu. Že když zákon (v §§ 64, 68, 156 a 123) praví, že prodejem pojištěné věci, pokud se týče úmrtím jejího vlastníka atd. nezaniká pojištění, nýbrž trvá zásadně dále, dokud nebylo vypovězeno novým majitelem, a sužuje takto okruh případů, umožňujících vyslovení zániku pojišťovací smlouvy, nelze usuzovati, jak činí nižší soudy, že se může podnikatel za trvání předmětu svého provozu v obchodním rejstříku přihlášeného zbaviti dlouholeté smlouvy odpovědnostního pojištění jen proto, že si při stejném provozu vystavěl novou provozovnu. Že pojišťovací smlouva jednak v § 6 (2), jednak v poznámce k otázce návrhu číslo 18 nebo 19 ustanovuje, že změny v rozsahu a v podstatě provozu mají v zápětí povinnost pojišťovny k náležité regulaci — zvýšení, nebo snížení premie, že tedy také s tohoto hlediska nelze říci, že by předmětná změna provozovárny představovala zánik zájmu na pojištění. Že podle poznámky k otázce 14. byla zodpovědnost žalované jako majitelky provozních budov zahrnuta do sporného pojištění, že dosud stojí budovy v Klangu a že mohou býti příčinou pro povinné ručení žalované, na příklad, že by někdo byl poraněn sřítivší se částí krytiny nebo omítky budov, nebo, že by někdo na zanedbaných schodech v této budově klopýtl, neb uklouzl na chodníku, kteréžto nebezpečství trvá dále a dosud.

Dovolací soud neshledal, že se sporné věci dostalo v napadeném rozsudku právního posouzení nesprávného. Napadený rozsudek předpokládá, že podle srovnalé vůle stran, projevené při sjednání pojišťovací smlouvy, nejde o abstraktní pojištění žalované jako podnikatelky elektrárny vůbec, nýbrž že jde o pojištění proti nárokům na náhradu škod, mohoucích vzejíti z pramenů nebezpečství, kotvících ve provozu elektrárny v návrhu individuálně označené, totiž elektrárny

v Klangu. Sluší dbáti toho, že v tomto případě určen jest obsah pojišťovací smlouvy písemným návrhem pojišťovacím a na jeho základě vydanou a žalovanou přijatou pojistkou, že tedy jde v podstatě o výklad smlouvy, a o otázku, zda je tento výklad s hlediska § 914 obč. zák. správný. Zjištěním odvolacího soudu jest, že elektrárna v Klangu zastavila dne 13. září 1925 úplně provoz, že elektrárna v L. je novým podnikem, při jehož založení nešlo jen o rozšíření nebo přeložení staré elektrárny, že tedy nová elektrárna není totožnou se starou elektrárnou v Klangu. Snaží-li se dovolatelka dovoditi opak, zejména že ve provozovacím předmětu nenastala změna, a že týž podnik, jako byl v Klangu, je nyní veden v L., rozchází se s odvolacím zjištěním, pokud se týče, brojí nepřípustným způsobem proti němu, přehlízejíc, že nesprávné ocenění průvodů vůbec není důvodem dovolacím a proto se dovolací soud nemůže jím obírat. Zjištěním odvolacího soudu je také — arci se zřetelem na to, co pověděno, pouze do jisté míry — závěr, že bylo prohlášeným úmyslem smluvních stran pojistiti žalovanou jenom proti rizikům prýsticím z podniku v návrhu přesně označeného, ležícího v Klangu. Leč i po právní stránce, totiž v otázce výkladu pojišťovací smlouvy, jest tento závěr správný. Pojem »pojistného zájmu« (srov. §§ 50, 53, 63, 162, 69, 77 (2) a 166 pojišť. zákona), pokud jde o právní význam jeho v zákoně upravený, náleží v popředí ryzím pojištěním škodovým, nemaje vůbec místa v životním pojištění, vykazujícím abstraktní ráz, kdežto v úrazovém pojištění, pokud by nešlo o použití právní obdoby, jen v dosahu § 63 pro ně v § 162 dovolaného. Ve smyslu zákona jest pojistný zájem skutkovým vztahem majetkovým. Svědčí jeho skutkovému rázu doslov § 77 (2), jenž mluví o »zájmu ohroženém pojistnou příhodou«, jakož i doslov § 50, podle něhož má pojistný zájem majetkovou hodnotu, což o ryze subjektivním psychickém vztahu nelze říci, a jenž operuje s hodnotou pojistného zájmu, vyjádřenou číselně. Z toho plyne, že tu mohou přicházeti v úvahu pouze vztahy (= zevnější vztahy) sloužící úkoji majetkových potřeb, směřujících ku získání, držení, správě a zabezpečení majetku, nikoli však nemajetkové vztahy sloužící jenom úkoji immateriálních (individuálních a ideálních) potřeb, jež do jisté míry uznány jsou za předmět pojištění pouze při pojištění nemocenském a pohřebním. Mluví-li tedy v tomto případě § 1 všeob. podmínek pojišťovacích o »vlastnosti pojistníka«, je-li pojistníkem právnická osoba a musí-li býti pojistné riziko, jak dovolatelka citujíc motivy ku § 120 dovozuje, zcela správně, věcně obmezeno, ohraničeno buď subjektivně, nebo objektivně, sluší tomu rozuměti jen tak, že vlastnost pojistníkova (města K.) jako majitele žalované firmy — byť i byla označena zdánlivě jako předmět pojištění, není sama o sobě pramenem nebezpečností, nýbrž že jím jest ve smlouvě označený poměr ručební, totiž přesně určený vztah pojistníkův ku podniku ve smlouvě deklarovanému nebo jeho části, a činnost v podniku tom pojistníkem provozovaná. Není tedy správným dovolatelčino tvrzení, že otázka čís. 3 má kromě pojistitelovy orientace pouze význam jeho obeznámení, zda neskrývá poloha podniku v sobě zvláštní momenty nebezpečností a že to

vyplývá také z dodatku k této otázce, totiž ze slov: »vzdálenost od obývacích budov, veřejných silnic a míst budiž udána«, nýbrž řečenou otázkou ve spojení s otázkami 1, 2, a také dalšími má být přesně určen ručební poměr mezi pojistníkem v jeho vlastnosti jako podnikatele určitého podniku a pojistitelem, jakož i prameny nebezpečností. Kdyby nešlo o určitý podnik, nýbrž o pojištění čistě osobní, abstraktní, nebylo by lze dobře rozuměti ustanovení § 123 (3) uv. zák., podle něhož, podobně jako při pojištění nemovitostí — pojištění při zcizení podniku přechází na nabyvatele, nevypoví-li do určité doby pojištění. Tu vystupuje patrný vztah pojistníka k určitému v pojišťovací smlouvě označenému podniku jako předpoklad dalšího trvání pojišťovací smlouvy. Proto nelze z §§ 64 až 68, 156 a 123 dovozovati, jak se dovolatelka domnívá, že se podnikatel nemůže za trvání předmětu svého provozu, v obchodním rejstříku přihlášeného, zbaviti dlouholeté smlouvy odpovědnostního pojištění jen proto, že si při stejném provozu vystavěl novou provozovnu, nýbrž lze z předpisů těch vyvoditi jen správně, že pojištění sdílí osud podniku, že osoba podnikatele má pro pojištění právní význam jen potud, pokud je majitelem smluvně určeného podniku, že tudíž pojištění zanikne i tehdy, přestane-li podnik, pokud se týče, jeho provoz existovati. Správně tedy posoudil odvolací soud význam otázky čis. 3 pojišťovacího návrhu a její souvislost s jinými otázkami, a správně také uznal, že předmětem pojištění byl určitý podnik, totiž onen v Klangu. Na tomto právním stavu nemění nic okolnost, že rozvádění a prodej elektrické energie a instalace neděly se výhradně v Klangu, tedy v místě podniku samotného, čemuž zdá se dovolatelka přikládati pro své stanovisko zvláštní význam. Předmětem pojištění byly škodlivé příhody, které vzniknou za nebo následkem provozu v podniku individuálně označeném, totiž v Klangu, a pojištění vztahuje se na zodpovědnost pojistníka, která ho stihá, pokud vyrábí, rozvádí a prodává elektrickou energii a provádí instalace, ovšem samozřejmě v podniku, označeném v návrhu. Stane-li se pojistná příhoda při rozvádění proudu neb instalaci elektrických zařízení mimo sídlo podniku, což je samozřejmá činnost, kterou provoz podniku má v zápětí, přece jenom vznikla za a následkem provozu elektrárny v Klangu, zodpovědnost za takovou příhodu tíží správu elektrárny v Klangu, a jenom tato jest kryta sporným pojištěním. Jest bez právního významu pro tuto rozepři okolnost, že pojišťovací smlouva byla sjednána na 10 roků. Stačí v této příčině poukázati ku správným důvodům napadeného rozsudku. Předpisu § 63 dostalo se v pojišťovacím zákoně širšího obsahu, než jaký vyplýval z § 63 pojišťovacího řádu, tím, že slova tohoto ustanovení »pojištěný zájem« byla nahrazena slovy »zájem na pojištění«, čímž se dosah tohoto předpisu rozšířil zejména v tom směru, že účinnost rizorna přiznán byl ve vytčeném smyslu nedostatku pominutí, pokud se týče nedostavení se nejen zájmu v užším smyslu, nýbrž také jiných podstatných podmínek a stránek pojistného nebezpečností, pokud se týče rizika. Pro otázku rizorna o sobě je nerozhodno, z jaké příčiny pominul zájem, předpis § 63 platí i tenkrát, když pojistník sám způ-

sobil pomínutí zájmu na pojištění. Z toho však nelze pro dovolatelčinu věc po právní stránce pranic vytěžiti, zejména nemá v tom opory dovolatelčin omylný názor právní, že odpovědnostní pojištění zaniká jen tehda, zaniká-li pojištěné nebezpečství, totiž zaniknou-li prameny tohoto nebezpečství, tedy přestane-li deklarovaná činnost pojistníkova. Nebyly tedy dovolacími vývody vyvráceny v podstatě správné věci i zákonu vyhovující důvody napadeného rozsudku.

Čís. 7414.

Právní zájem, by právní poměr byl co nejdříve na jisto postaven (§ 228 c. ř. s.), nemusí trvati již v době podání určovací žaloby, ale musí býti v době vynesení rozsudku soudu prvé stolice, a kdyby ho už nebylo v té době, třebas by tu byl býval v době podání určovací žaloby, ale pak za rozepře pomínul, musila by určovací žaloba býti zamítnuta.

Obstarala-li před světovou válkou banka nákup akcií pro svého komitenta v Anglii a ponechala tam akcie v úschově u svého bankovního spojení pod svým jménem a smíseny s ostatními svými cennými papíry, jež byly zástavou pro její dluh u bankovního spojení, ručí komitentu za škodu, jež nastala tím, že její depot v Anglii bylo za války k návrhu sekvestra veřejně prodáno za tím účelem, by bylo výtěžku užito ku krytí dluhů banky, jejíž konto bylo v Anglii v době vypuknutí války pasivní.

(Rozh. ze dne 15. října 1927, Rv I 2039/26.)

K příkazu tuzemce Julia H-a zakoupila roku 1913 předchůdkyně žalované tuzemské banky 20 akcií Steel Common Shares na Londýnské burse prostřednictvím firmy N. & Co v Londýně a ponechala je u tohoto svého londýnského spojení v úschově. Že tak učinila, nesdělila svému komitentu ihned, ale tento se o tom později dozvěděl. Předchůdkyně žalované byla s firmou N. & Co v Londýně v obchodním spojení, které trvalo až do vypuknutí světové války a měla u této firmy na jméno svého ústavu v úschově cenné papíry svých komitentů, zejména také 20 akcií Steel, o něž tu jde. Toto spojení vykazovalo před vypuknutím i při vypuknutí světové války pro předchůdkyni žalované debetní saldo. Firma P. N. & Co v Londýně byla jako firma německá za války zrušena, byl jí ustanoven likvidátor a všechny papíry, které předchůdkyně žalované měla u ní uložené, tedy také 20 akcií Steel bylo prodáno dne 18. května 1925 za £ 209.4.4. Na dividendách do dne prodeje připsáno bylo £ 4.9.10, takže celkem bylo se žalovanou bankou sčítováno na tyto akcie £ 213.14.2. Žalobkyně, universální dědička Julia H-a, domáhala se žalobou proti žalované bance 1. by bylo určeno, že žalobkyni proti žalované přísluší nárok na vydání 20 akcií Steel Common Shares se všemi příslušnými dividendami a přírůstky, kteréžto akcie byly předchůdkyni žalované k příkazu Julia H-a dne 11. července 1913 zakoupeny na londýnské burse, 2. by bylo určeno, že žalobkyni oproti žalované straně přísluší buď nárok na vydání jiných 20 akcií,